BESLUT

EUROPAPARLAMENTETS BESLUT (EU) 2022/480

av den 10 mars 2022

om tillsättning av en undersökningskommitté för att utreda användningen av Pegasus och liknande spionprogram och fastställande av föremålet för undersökningen samt kommitténs ansvarsområden, sammansättning och mandatperiod

EUROPAPARLAMENTET FATTAR DETTA BESLUT

— med beaktande av begäran från 290 ledamöter om att tillsätta en undersökningskommitté för att undersöka och utreda påstådda överträdelser eller missförhållanden vid genomförandet av unionsrätten när det gäller användningen av Pegasus och liknande spionprogram som installeras på mobila enheter genom utnyttjande av it-sårbarheter (”liknande spionprogram”),

— med beaktande av talmanskonferensens förslag,

— med beaktande av artikel 226 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),

— med beaktande av Europaparlamentets, rådets och kommissionens beslut 95/167/EG, Euratom, EKSG av den 19 april 1995 om närmare föreskrifter för utövandet av Europaparlamentets undersökningsrätt ([1]),

— med beaktande av Europeiska unionens engagemang för värdena och principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt rättsstatsprincipen i enlighet med ingressen till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och särskilt artiklarna 2, 6 och 21,

— med beaktande av artikel 4.2 i EU-fördraget, som bekräftar medlemsstaternas exklusiva befogenhet vad gäller att upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten,

— med beaktande av artiklarna 16 och 223 i EUF-fördraget,

— med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*), särskilt artiklarna 7, 8, 11, 21 och 47, där stadgans särskilda rättigheter, friheter och principer erkänns, såsom respekt för privatlivet och familjelivet och skydd av personuppgifter, yttrandefrihet och informationsfrihet, rätten till icke-diskriminering samt rätten till ett effektivt rättsmedel och en opartisk domstol, och som fullt ut gäller för medlemsstaterna när de tillämpar unionsrätten, och artikel 52.1, där en viss begränsning av utövandet av grundläggande rättigheter och friheter medges,

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) ([2]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) ([3]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF ([4]),

([1]) EGT L 113, 19.5.1995, s. 1.
([2]) EGT L 201, 31.7.2002, s. 37.
([3]) EUT L 119, 4.5.2016, s. 1.
([4]) EUT L 119, 4.5.2016, s. 89.

— med beaktande av rådets beslut (Gusp) 2019/797 av den 17 maj 2019 om restriktiva åtgärder mot cyberattacker som hotar unionen eller dess medlemsstater ([5]), såsom ändrat genom rådets beslut (Gusp) 2021/796 av den 17 maj 2021 ([6]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 av den 20 maj 2021 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden ([7]),

— med beaktande av akten om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet ([8]),

— med beaktande av europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, särskilt artiklarna 8, 9, 13 och 17, samt protokollet till konventionen,

— med beaktande av FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter ([9]),

— med beaktande av sin resolution av den 12 mars 2014 om amerikanska NSA:s övervakningsprogram, övervakningsorgan i olika medlemsstater samt inverkan på EU-medborgarnas grundläggande rättigheter och på det transatlantiska samarbetet i rättsliga och inrikes frågor ([10]) samt av sina rekommendationer om att stärka it-säkerheten i EU:s institutioner, organ och byråer,

— med beaktande av artikel 208 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. På senare tid har det avslöjats att flera länder, inbegripet EU-medlemsstater, har använt spionprogrammet Pegasus för att övervaka journalister, politiker, tjänstemän inom brottsbekämpning, diplomater, advokater, affärsfolk, aktörer i det civila samhället och andra aktörer. Sådana metoder är extremt alarmerande och verkar bekräfta farorna med missbruk av övervakningsteknik för att undergräva de mänskliga rättigheterna och demokratin.

1. Europaparlamentet beslutar att tillsätta en undersökningskommitté för att undersöka påstådda överträdelser eller missförhållanden vid tillämpningen av unionsrätten vad gäller användningen av Pegasus och liknande spionprogram, utan att detta inverkar på en eventuell domstolsprövning på nationell nivå eller unionsnivå.

2. Europaparlamentet beslutar att undersökningskommittén ska

— undersöka omfattningen av påstådda överträdelser eller missförhållanden vid tillämpningen av unionsrätten, till följd av användningen av Pegasus och liknande spionprogram, samla in information om i vilken utsträckning medlemsstater, bland andra men inte enbart Ungern och Polen, eller tredjeländer använder inkräktande övervakning på ett sätt som kränker de rättigheter och friheter som fastställs i stadgan, samt bedöma hur stor risk detta innebär för de värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget, såsom demokrati, rättsstatsprincipen och respekten för de mänskliga rättigheterna,

— för att utföra sina uppgifter, samla in och analysera information för att utröna

— hur Pegasus och liknande spionprogram används och fungerar och dess påstådda skadliga inverkan på de grundläggande rättigheterna enligt stadgan, i fall där medlemsstaterna tillämpar unionsrätten,

— inom vilken befintlig rättslig ram medlemsstaterna har förvärvat och använt Pegasus och liknande spionprogram,

— huruvida medlemsstaternas myndigheter har använt Pegasus och liknande spionprogram för politiska, ekonomiska eller andra oberättigade ändamål för att spionera på journalister, politiker, tjänstemän inom brottsbekämpning, diplomater, advokater, affärsfolk, aktörer i det civila samhället eller andra aktörer, i strid med unionsrätten och de värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget eller de rättigheter som fastställs i stadgan,

([5]) EUT L 129 I, 17.5.2019, s. 13.
([6]) EUT L 174 I, 18.5.2021, s. 1.
([7]) EUT L 206, 11.6.2021, s. 1.
([8]) EGT L 278, 8.10.1976, s. 5.
([9]) https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf.
([10]) EUT C 378, 9.11.2017, s. 104.

— huruvida användningen, i strid med unionsrätten, av Pegasus och liknande spionprogram har haft en negativ inverkan på de demokratiska processerna i medlemsstaterna när det gäller lokala, nationella och europeiska val,

— påstådda överträdelser eller missförhållanden från medlemsstaternas sida, till följd av användningen av Pegasus och liknande spionprogram, av direktiv 2002/58/EG, särskilt när det gäller principen om konfidentialitet vid kommunikation och förbudet mot avlyssning, uppfångande med tekniskt hjälpmedel, lagring eller andra metoder för uppfångande eller övervakning av kommunikation och tillhörande trafikuppgifter om personer,

— huruvida medlemsstaternas användning av Pegasus och liknande spionprogram har utgjort, lett till eller visat på överträdelser av direktiv (EU) 2016/680 och förordning (EU) 2016/679,

— huruvida kommissionen hade belägg för att Pegasus och liknande spionprogram använts mot personer,

— huruvida medlemsstaterna har säkerställt tillräckliga institutionella och rättsliga garantier för att undvika olaglig användning av spionprogram och huruvida personer som misstänker att deras rättigheter har kränkts genom användning av spionprogram har tillgång till effektiva rättsmedel,

— medlemsstaternas påstådda underlåtenhet att agera när det gäller EU-baserade enheters deltagande i utvecklingen, spridningen eller finansieringen av Pegasus och liknande spionprogram, inbegripet leveranskedjan när det gäller teknik och dess utnyttjande, i den mån det strider mot unionsrätten, inbegripet förordning (EU) 2021/821, och även när övervakningsprogramvara som marknadsförs för ett visst ändamål (t.ex. i kampen mot terrorism) används i ett annat sammanhang,

— vilken roll som regeringen i Israel och i andra tredjeländer spelar när det gäller att leverera Pegasus och liknande spionprogram till medlemsstaterna,

— huruvida medlemsstaternas myndigheters användning av Pegasus eller liknande spionprogram har lett till överföring av personuppgifter till tredjeländer, särskilt men inte begränsat till det, till NSO Group, liksom till tredjeländers regeringar,

— huruvida användningen av Pegasus eller liknande spionprogram, som direkt eller indirekt involverar enheter med anknytning till EU, bidrog till olagligt spionage mot journalister, politiker, tjänstemän inom brottsbekämpning, diplomater, advokater, affärsfolk, aktörer i det civila samhället eller andra aktörer i tredjeländer och huruvida detta ledde till överträdelser eller kränkningar av de mänskliga rättigheterna som ger anledning till allvarlig oro när det gäller målen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, samt huruvida en sådan användning stred mot de värden som fastställs i artikel 21 i EU-fördraget och i stadgan, även med vederbörlig hänsyn till FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och andra rättigheter som fastställs i internationell människorättslagstiftning,

— huruvida det fanns tillräckliga skäl för rådet att anta restriktiva åtgärder eller sanktioner inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik mot ett eller flera tredjeländer, om det i ett beslut som antagits i enlighet med kapitel 2 i avdelning V i EU-fördraget föreskrivs att de ekonomiska eller finansiella förbindelserna helt eller delvis ska avbrytas, i enlighet med artikel 215.1 i EUF-fördraget,

— huruvida tredjeländers användning av Pegasus eller liknande spionprogram påverkade de grundläggande rättigheter som garanteras i unionsrätten och huruvida det fanns tillräckliga skäl för rådet att ompröva eventuella internationella samarbetsavtal på området med frihet, säkerhet och rättvisa som ingåtts med tredjeländer i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget,

— utfärda alla rekommendationer som undersökningskommittén anser nödvändiga på detta område,

— utfärda rekommendationer för att skydda EU-institutionerna och dess ledamöter och personal mot sådana spionprogram.

3. Europaparlamentet beslutar att undersökningskommittén ska lägga fram sin slutrapport senast 12 månader efter antagandet av detta beslut.

4. Europaparlamentet beslutar att undersökningskommittén i sitt arbete bör beakta all relevant utveckling som sker inom dess ansvarsområde under den fastställda mandatperioden.

5. Europaparlamentet understryker att för att säkerställa ett gott samarbete och informationsflöde mellan undersökningskommittén och de berörda ständiga utskotten och underutskotten skulle undersökningskommitténs ordförande och föredragande kunna involveras i relevanta debatter i de ständiga utskotten och underutskotten, och vice versa, särskilt vid undersökningskommitténs utfrågningar.

6. Europaparlamentet beslutar att alla rekommendationer som utarbetas av undersökningskommittén bör hänvisas till relevanta ständiga utskott och underutskott inom deras respektive ansvarsområden i enlighet med bilaga VI till arbetsordningen.

7. Europaparlamentet beslutar att 38 ledamöter ska sitta i undersökningskommittén.

8. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att se till att detta beslut offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.